

BARCELONA 10 NOVEMBRE 1893

LA PATRIOTAS

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

NOSTRES HÉROES

Lo general D. Manel Macias.

CRÓNICA DE LA SETMANA

Aquest Govern fusionista, quan va pujar al candellero, se veu que no va senyarse; perque son tantas las saragatas y desgracias que durant lo seu mando han ocorregut que no sembla sino que 'ns trobém baix lo domini de la familia conservadora.

Lo jefe d' aquesta que ja tenia una vista bastant defectuosa, deu está que no hi deu veure de cap ull. Pero, d' alegria com se suposa.

Perque, senyors, s' havia sentit tantas vegadas que ser ell Govern y saltar los lladres al cami ral y la llagosta als camps y á las vinyas la filoxera é invadirnos lo cólera y tots los mals y plagas era tot hu, qu' ara que la mala estruga s' ha ensenyorit en lo bando fusionista fregantse las mans de gust, deu dir: Mireu, tots los que tronavau contra mi perque creyau qu' ab mi anavan la miseria y 'l desordre, mireu lo que passa ara que teniu al vostre noy mimat. Tumultos, huelgas, desordres, morts y extermini; exactament igual que quan jo os governava.

Lo cert es, siga 'i que 's vulga, que l' amo dels conservadors te rahó. D' aquí en devant ja no podrá tirar-seli en cara la seva mala sombra, si algún día tenim la desgracia de que torni á ocupar l' anhelada presidencia.

Als successos de Melilla, s' hi ha unit lo devastador incendi de Santander que ha omplert de desconsol á tota la Nació, y 'l desordre dels factors dels ferrocarrils del Mitj-día y com si aixó no fos prou, tenim á demunt las eleccions municipals que prometen ser una renyida batalla ahont cada combatent tinga mes mala baba qu' un riffenyo.

Tots los que 's proposan pendre part en aquesta campanya electoral, ja no pensan mes que en lo millor modo de portar á cap tupinadas, pera deixar ab un pam de nas al contrincant. Y he dit tots, perque tractantse d' aqueixa patuleya, no cal desalabar á l' un per alabar á l' altre, ja que tots plegats, sigan del color que 's vulga, si no la fan es perque no poden.

Pero d' amor patri no 'ls ne falta.

Un fulano que pensa sortir regidor, ahir me deya: Per mes que se 'ns censuri perque en los moments actuals no pensém com tot bon espanyol en venjar lo ultratge que 'ns han inferit los riffenyos, cregui que tot ho fem per la pátria—y sense donarsen compte se picava 'l ventre.

Un altre subjecte que creu també poder pendre asiento en las poltronas del Saló de Cent, després de fer alardes d' un heroich patriotisme me va comunicar una assombrosa idea que portaria á la practica si fos ell l' encarregat d' acabar ab los riffenyos.

Faria construir una urna de colossals dimensions que s' obris y s' tanqués com una ratera. Per asqué hi posaria á dins al ministre mes embustero, y creu que 'ls enemichs sense adornase del parany hi anirian acudint. Un cop tots á dins, la victoria fora nostra. Ab la particularitat de que encare que 's vejés bellugar als riffenyos dintre de presó tan especial, podría assegurar-se qu' era un engany de la vista, perque tractantse d' un' urna no 's concebeix que hi pugua haver res mes que morts.

Deixém á aqueixos *prestidigitadors* electorals preocupats en las sevas trampas, y exclamém que á pesar d' ells: «Aun hay patria, Veremundo!»

Encare hi ha molts cors nobles qu' allunyantse d' aqueixas porqueries saben entussiasmarse y oferir lo seu concurs pera salvar la pátria en perill.

S' ha de confesar que 'ls espanyols, encare que moltes vegadaa fem lo adormit, 'ns despertém massa per mica que se 'ns fassi 'l burinot á las orelas.

Casi todas las corporacions municipals y provincials han ofert lo seu apoyo al Govern, metálicament y ab altres medis pera sostenir y auxiliar al exercit d' operacions en Africa.

Los particulars han respost ab entussiasme á las suscripcions á tal objecte obertas y molts d' ells s' han brindat á pendre part activa en la campanya.

Tothom contribueix y contribuirá en lo que pugua y ab mes de lo que pugua á socorre als braus espanyols que lluytan contra las salvatjes Kábilas pera venjar la ofensa rebuda.

No hem de desmentir la nostra historia.

Ab motiu del entussiasme d' aquets días s' ha pogut admirar la noblesa de cor de molts fills del treball.

Entre tots ells mereix mencionarse, per la seva senzillesa, á l' obrer carregat d' anys y, sens dupte, de penas, que sabent que en l' administració d' un periódich d' aquesta capital se recullia tabaco pels soldats d' operacions en Africa, va presentarshi y mentres entregava un parell de cajetillas de 40 céntims, exclamá: «¡Aquí porto aquesta miseria, que pera mi es una riqueza, perque jo may he fumat tabaco d' aquest preu.»

¡Quina bondat de sentiments!

No s' havia donat may lo gustasso de fumar tabaco per ell tan exquisit; pero 's tractava d' obsequiar als germans que defensen la honra de la pátria y com bon espanyol va volguer fer un punt d' home.

Ell no n' havia fumat tabaco tan bó, pero del mateix modo qu' un pare carinyós pateix fret en moltes ocasions pera abrigar als seus fills, tal vegada s' estaré de fumar tota una setmana pera que puguin ferho los valents fills de la pátria.

Devia dirse l' honrat treballador: Potser lo pobre soldat que 's fumi aquestas cajetillas, morirá en la campanya. Si jo pogués aniria á ajudarlo; pero ja que la velesa no m' ho permet, que 's pugui dar lo gust de dir qu' ha fumat millor que jo.

LLICENCIAT VIDRIERAS.

EPIGRAMA

Lo nebot del senyor Caba
que de valent no 'n te res,
l' altre día s' alabava
de que ab tres que disputava
va ferlos corre á tots tres.
—Es vritat vatua n' ell!—
al moment va contestar,
un que ho va presencia:
—corrian radera d' ell...
per que 'l volian punxar.

DOLORS MONT.

FAULA

UNA aranya molt entesa
deya á una altre eixas paraulas:
—Si al mon no hi haguessin homes
que sols al veurens ja 'ns matan
foram los sers mes felissos
d' aquesta terra estimada!—
Una mosca que allá quieta
molt aprop d' ellas estava
al senti aixó, va exclamar:
—Y si no hi hagués aranyas
crech que nosaltres seriam
també mes ditxosas que ara!

Lector si com l' aranya aquesta 't trobas
no has de mostrar com ella cap enuig,
puig si no vols que ningú cap mal te fassi
don l' exemple primer no fentne tú,

PELMA.

LA BEATA

La dona mes detestable
de tota la societat
es sens dupte la beata
com vostés podran jutjar.
Casi be totes son vellas
de cinquanta á xeixanta anys;
n' hi ha que perque son lletjas
s' han quedat per vestir sants
com també n' hi han de joves
que no 's poden casar may.

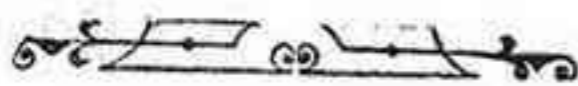
La major part están secas
perque tenen mala sanch
y traginán uns bigotis...
que talment semblan raspalls,

Son *gatas maulas*, que portan
los rosaris á las mans
igualment que hi portarian
lo trabuch, ó be 'l punyal.

Cada setmana 's confessan
perque sempre fan pecats
y sobre tot, que no 'ls toquin,
los frares y capellans.

Son la *gaeta* del barri;
la discordia del vehinat;
amigas de la calumnia;
y per dirho molt mes clar,
ab ellas, se reuneixen
los set pecats capitals.

LLUIS SALVADOR.

ACUDIT

Un fiscal y un abogat, tots dos junts varen anar á
cassar.

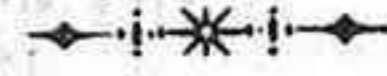
Veuen una llebra y l' abogat tira sobre d' ella y erra
'l tiro.

—Condemnada—esclama tot seguit.

—Per rebeldia—afegei lo fiscal.

MR. A. LLORET.

A MELILLA

LEMA:—*Aixequeuse y aneuhi.*

Melilla! Que la Pátria
no 's pot pas deixá escarnir!
A Melilla! A matar moros!
A matar los fers dei Riff!

Los malvats fills de Mahoma
un agravi han inferit
á la bandera espanyola,
y aixó no pot quedá aixís.

Las provincias Andalusas
casi totes s' han unit
y desitjan la venjansa
contra los Riffenys tan vils.

La venjansa per los pobres
que 'l día 2 van morí,
defensant l' honor d' Espanya
per los moros escarnit.

Los valents, que, cara á cara
son acer van esgrimir
derramant sa sang molt nobles
y morint ans que rendirs:

Aquets héroes, que, Margallo
ha manat ab molt d' esprit
recordant ab tal jornada
la memoria del gran Prim.

Tots los que 'n eixa jornada
van quedar morts ó ferits
tots desitjan la venjansa
(inclús lo tinent Golfín).

A Melilla! á matar moros;
aneuhi tots reunits
aneu que l' honra d' Espanya
no pot pás quedar aixís!

Feu que lo canó retrunyi
sens parar de día y nit
destrosant aixís las kábilas
y matant moros á mils.

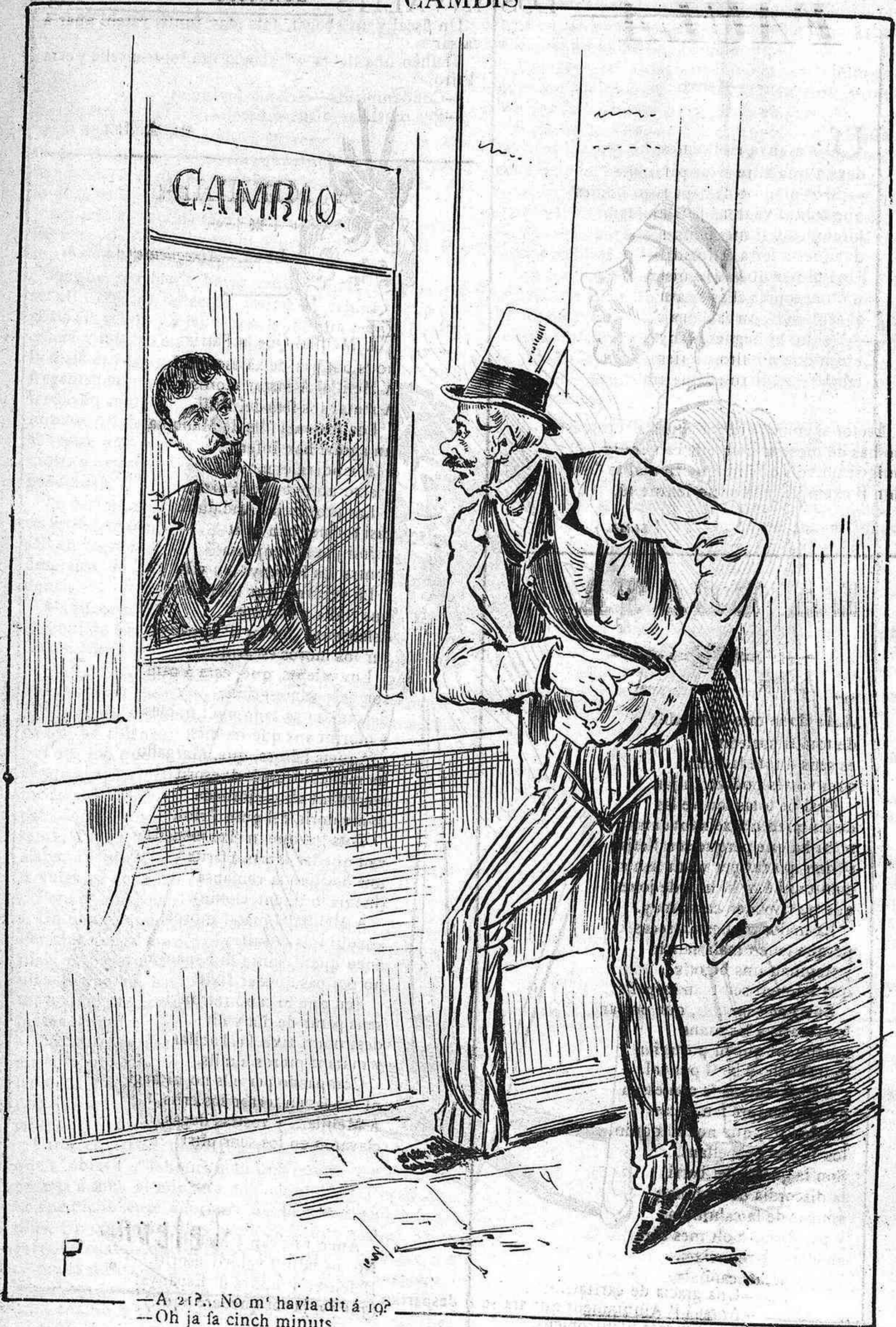
Compassió per ells no hi hagi
ni 'us fassin terror sos crits...!
A Melilla... y vostras dagas,
clavareu en los seus pits!

.....
.....
.....
.....

Aneu tots cap á Melilla!
No 'us falti 'l valor y esprit!
Defenseu l' honra d' Espanya!
(que jo, ja 'm quedaré aquí.)

BERNABÉ LLORENS.

CAMBIS

—A 21?.. No m' havia dit á 19?
—Oh ja fa cinch minuts.

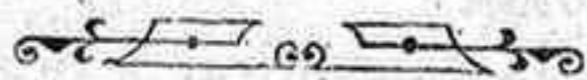
LOS INVALIDITS

Felera

—Una gracia de caritat...
—Aneu á l' Ajuntament qu' ara se li despertan
ios sentiments filantròpichs.

SALUX POPULI SUPREMA LEX ESTO

QUESTA màxima de l' antiga Roma, may s' ha pogut apropiá ab tanta justícia á un poble, com ara en lo nostre, desde que tenen lloch los desgraciats assumptos de Melilla, pero aixó sí, ab sentit satírich, qu' es lo modo de que estiga en relació ab tanta xarramenta, poca solta y romanseria com s' escolta per passejos, teatros, casas particulars y fins jo crech quan somnia algun d' aquets arregladors sense vara que tants n' han produhit las circunstancias actuals.

Y que 'l que tinga ganas de riure, de debó riu.

Ara... ara es quan 'ls generals s' improvisan... Ja no 'n tinch cap dupte.

¡Deu de Deu! May hauria dit que 'ls espanyols fóssim tan estratègichs...

¡De plans de batalla, se n' han tirat! Desde l' adroguer del cantó al mosso de la taberna del cap del carrer, no hi ha bitxo vivent que no hagi explicat lo seu plan de camparya. Pero 'l mes desgraciat de tots per molt que sembli mentida, es lo de *El Noticiero Unis versal*. Alló de proposar la guerra de guerrillas en las montanyas del Riff, no te preu. Segurament que deu ser obra d' aquell que deya que *Pluma y Lápiz* era l' únich setmanari que 's podia llegir y que l' éxit era creixent cada día.

¡Mireus qu' es precís tenir lo tupí buyt de tota materia pensadora!

¡Los espanyols en partidas volants contra 'ls naturals del pays que tenen lo coneixement del terreno, l' astúcia del xacal y la mirada del tigre...

Vegi, vegi, senyor Mencheta, qui es lo delinquent, y llicencihil y que vagi á ajudá á fer parenóstichs al Saragossá ó á portar las eynas á n' en Noherlesoom.

Aquest dia en lo saló de descans del teatro Romea, vaig sentir á un senyor que proposava fer un pont de barcas desde Algeciras á la costa africana, que es, de segur, d' hont descendeix aquest cafre.

Lo qui 'm porta la llet cada dematí afirma que ja que 'ls forts nos costan tantas vidas, en motiu de tenirlos d' aprovisionar, los deixaria en poder dels moros perque tinguessin ells aquets mals de cap, sent nosaltres allavors los que 'ls reventariam quan ells anessin á durlis algun convoy. ¡Oh! y tan aprofitable li semblava l' idea, que fins volia aná á vendre'sela á 'n Martínez Campos; sort que li vaig treure del cap, perque ja m' havia dit que li guardés los pots sota una cadira del menjador per anarsen cap á la Capitania general.

Dias passats un dels del *ordre secret* trassava sobre lo marmol d' una de las taulas d' una xocolateria del carrer del Alba, un mapa del teatro de la guerra; no hi faltava res; la platxa, los forts, el Polígono, la caseta, etc., y ab cacauhels marcava las posicions de la caballeria é infanteria espanyola, fentho ab monjetas lo que tenia que representar als riffenyos; la taula estava rodejada de suripantas que seguian ab interés las puntas dels dits del *policeman* ab los quals executava los moviments dels dos exercits.

—¿Veyéu?—deya—¿veyéu si costa gayre guanyar una trinxera quan se fan moure be las massas? Aixó es la trinxera dels moros... Aquí hi ha, suposém, lo batalló disciplinari; res d' embestirlos de frente, sino

que s' agafa la tropa, y ab un moviment d' embolitori, tenui,.. s' hi fá caurer á sobre per retaguardia y sino mireu l' efecte.— Efectivament, va empenyer lo grapat de monjetas y fentli descriurer un semicircul va arreplegar los cacauhels per detrás; y monjetas y cacauhels va ficarlos dintre 'l circul que significava ser la plassa de Melilla.

—Ja los tenui tots presos dintre la plassa—va anyadir ab accent de triuf al auditori que l' escoltava ab religiós silenci.

Donchs, com aquets, ne sentirán molts ara per tot. No n' hi ha poch de Napoleóns dintre de la Península; y ja veuran com ab tants estratègichs, al últim, los moros 'ns daran un qué sentir, gracias á qué, inclús lo Govern, tot se tornan plans, tot es tirar líneas, tot es trempá 'ls instruments, pero may soném, y pot ser quan volguém comensar la sinfonia ja 'ns haurán aixafat la guitarra.

SERRALLONGA.

¿PATRIOTISME?

Quel, qu' es xicot de génit, fill d' un net dels més valents, tip de sentir ja fá días que s' ha de fé un escarment per' venjar l' insult que á Espanya han fet los moros riffenyos, s' ha allistat per 'ná á la guerra y marxa demá mateix.

Foll d' ira, plé d' entusiasme, no 's vol pas recordá 'n Quel de que ha de mantenir pare, dona, fills, sogra y parents y vol anarse 'n á l' Africa sense perdre ja més temps.

Amichs y parents comentan l' amor patri gran de 'n Quel formant tots distints criteris, segons com, segons quins, ells.

De mal fill, hi há amich qui 'l tracper mal pare, un altre 'l té; (ta; y per mal marit 'l tenen 'ls parents de sa muller.

Més éll, qu' es molt fort de génit, contesta á amichs y parents; —«Primé es la pátria, señores, que la familia.»—Y 'n Quel se n' anirá per la pátria á exposar, gustós, la pell; sense que ningú li obligui; per patriotisme no més...

Y aquí tenui un mal pare, un mal marit, fill dolent, que resulta un bon patriota,.. ¡Com hi há reneu no ho entench!

PEPET DEL CARRIL.

LAS VETLLAS DEL HIVERN

Tots aquells que podem fer memoria d' alguns lustros transcorreguts, aquells que comensém á poblar de cabells blancs las barbas que uns jorns foren l' adorno mes prehuat de nostras *fatxadas*, rebém sempre ab verdader plaher los recorts de la infantesa. Recorts tristos y dolosos y flors de la vida, que digué l' immortal Anselm Clave.

Fa anys que estich á Barcelona, pero al donar los seus últims badalls l' istiu y obrirse pas la primavera alfombrant las Ramblas de grogas fullas, la imaginació 'm trasporta á ma vila y 'm fa dolosa memoria dels episodis de ma joventut y concretantse al temps me recorda ab delectació las vetllas del hivern, la botiga del Sr. Domingo.

En un dels carrers mes céntrichs de la vila, en 'ls baixos d' una casa gran hi tenia instalada lo senyor Domingo la sabateria, adornada ab senzillés y ab quatre aparadors allá hont exhibia lo vellet industrial los parells de calsat que donavan l' *opio*. Tindria ell cap á setanta anys y lo seu cos era encorvat pel continuo treballar de tota sa vida, ab lo qual havia lograt ferse una reputació y, lo que es mes, estalviar algun *dineritis* que guardava escrupulosament per quan tingués que retirar-se. Vell y tot no parava may, y sort tenia de las ulleras verdas que feya servir pel mal de fetxe y per privarse la claror á la vista.

Si haguessiu passat devant de la botiga los mesos d' istiu no vos hauria cridat res l' atenció, com no fos l' continuo *pim, pam* del martell que mes d' una volta 'm proporcionaren un mal de cap de set mil diables; ell be prou tenia las dos portas de la tenda oberta, may ningú hi entrava.

Pero ara ve 'l reverso; n' era arribat lo mes d' Octubre, comensavan á posarse 'ls cristalls á las portas y á treure cada quisque 'ls abrichs que tingués per convenient; la fresca tramontana anunciava la proximitat dels tristos días de hivern y allavoras la botiga del Sr. Domingo cambiava de aspecte. May li faltavan visites, al dematí los camaradas de sa joventut, á la tarde algun que altre company de café y al vespre jalló era animació! ¡alló alegria!

Tocavan las cinch de la tarde y ja comensava á fosquejar; ni 'ls fadrins ni las cusidoras ne tenian prou ab la llum natural y 'ls quioqués eran encesos.

Y hauriau vist com semblant á las papallonas quan voltan la llum, joves y noyas del poble acudian depressa á la botiga del senyor Domingo. S' obria la porta y entrava una bonica tapera.

—Y donchs, ¿quan me tindrà aquell parell?

—Ay, filleta, no 'm marejis, que be prou 'n tinch ab la dona.

Y la que havia entrat se sentava, la pregunta li havia servit de medi de introduhirse allá hont se trobava lo seu xicot. ¡Que 'n valian de pessetas las vetllas del senyor Domingo! Allá, vora la llum del quinqué, aprop del braser encés y al costat de noyas bonicas, s' hi estava molt calent, vos ho puca assegurar, no 's coneixia que al exterior hi fes un calor de 4 y 5 sota zero.

Tots 'ls anys se feyan en la sabateria, tres ó quatre casaments pel cap baix. Ja m' ho deya 'l vell sabatè:

—No arribaré á guanyar prou per gastos. Malvinat-

je qui va inventá las facturas; la que m' ha arribat avuy me deixa *blau*.

Efectivament la vaig mirar y la suma era important; pero lo que mes 'm va estranyar fou que 'l principal gasto era de tirapeus, y quan jo explicava la meva estranyesa al senyor Domingo, ell me contestá:

—No 'n fassi cas que gastí tants tirapeus pues acostuman ser lo regalo de boda que faig á mos fadrins.

Parlava ab vritat, y puch atestiguarho porque havent caigut en lo garlito jo també, mort d' amor per una guapíssima tapera, me 'n regalá un. Vetllas del senyor Domingo; abans vos recordava ab mes goig, abans quan no me haviau embolcallat en la prosa de la vida *per se* y ab dos criaturas per *accidens*.

A la botiga del senyor Domingo hi acudia lo mes granat de la vila, 'ls mes bromistas de la població que feyan passar uns ratos lo mes divertits. S' retreyan anécdotas del temps antich y se feya la autopsia en bona lley dels vehins que un temps foren. Y per acabar aquestas ratllas alla va una de las anécdotas que 'ns contava lo célebre Perico de la pastora, 'l mes assíduo contertuli de la sabateria.

En una farmacia s' hi presenta un xicotet que á mes de poch caletre estava faltat de memoria.

—Senyor Durán—digué al apotecari—m' ha dit l' amo que 'm dongués... ¡ay vatuanada! ara no 'm recordo.

—Vamos, digas prompte, animal.

—Ja veurá, dos quartos de... ¡ira de Bet! ara no 'm recordo.

—F.. 'l camp d' aquí, ó sino t' espolso.

Y se 'n va 'l xicot pero al poch rato torna.

—Ara, ara m' en recordo; senyor Durán, m' ha dit l' amo que 'm dongui dos quartos d' alló,.. d' alló que tocan los músichs á plassa.

'Ls lectors que no siguin ampurdanesos no veurán la punta, pero jo 'ls hi diré que lo que tocan 'ls músichs á plassa es lo contrapás abans de la sardana y lo que volia 'l noy era dos quartos d' unguent de contracás.

Contrapás per contracás, veus aquí 'l xiste.

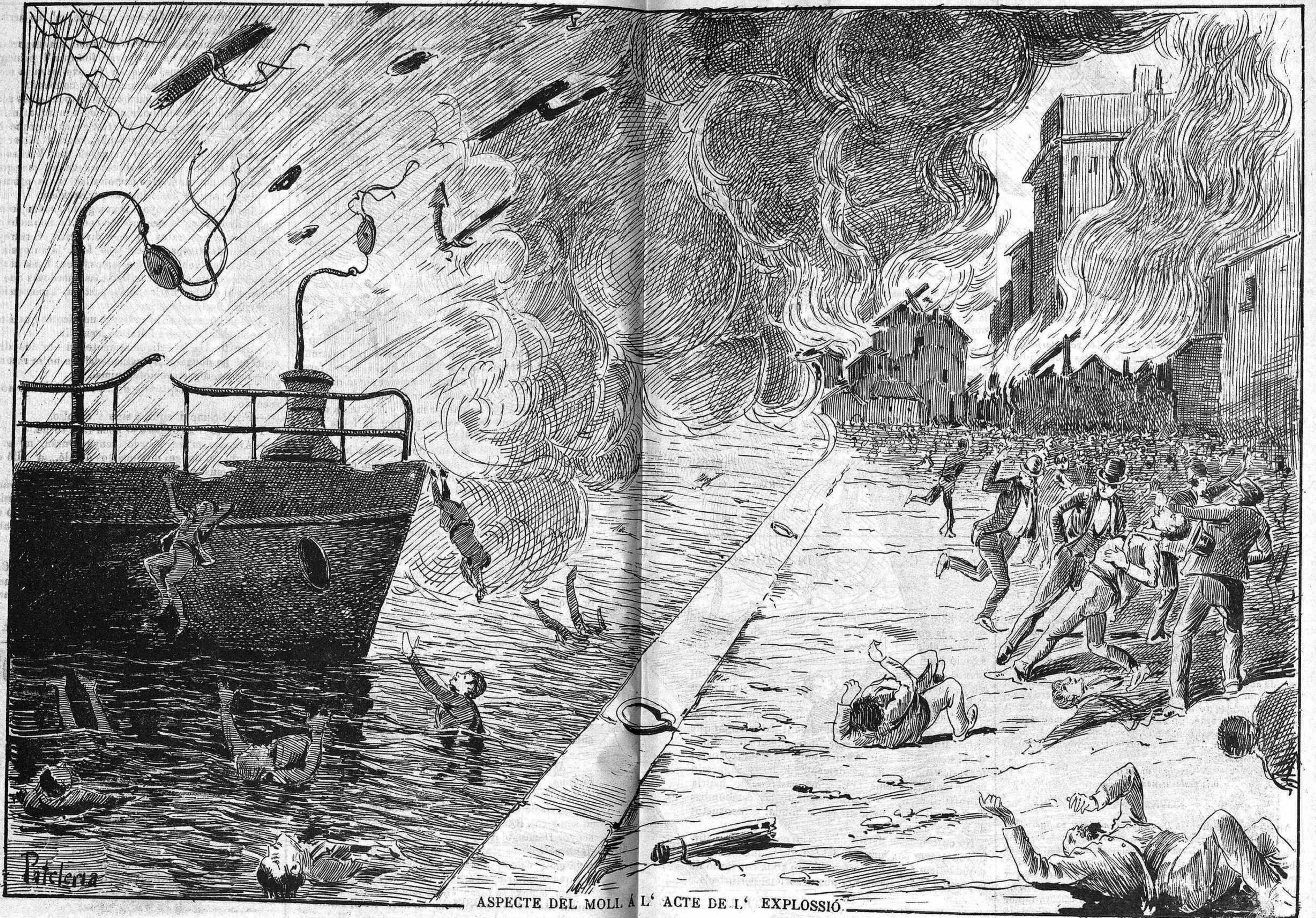
¡Vetllas del senyor Domingo, jo vos anyoro! Cada día al caure la tarde y veure als mossos de l' Ajuntament encendre 'ls fanals de gas, no puch remediarmo, sento anyoransa, 'm falta algo.

JOAN JORDI.

Amor económich

TE eixa flor, nineta hermosa,
Pósala en ton pit hermós,
Com á senyal y penyora
De nostre enciser amor.
¡Guárdala! que no 's panseixi,
Cuydala ab carinyo. Donchs,
Si per desgracia moría,
Estimada, aquesta flor
Moriría junt ab ella
Nostra ventura y amor.
Y may mes nostra amargura
Trobaria al mon consol
Perque no tinch quartos, filla,
Per comprártela de nou.

J. ESCACHS VIVED.

ASPECTE DEL MOLL A L' ACTE DE L' EXPLOSSIÓ.

PRINCIPAL

Lo *troupe* Cereceda demà comensa la sèrie de evolucions que en *La espada de honor* hi están adicionadas y per lo grandió exit que han tingut en tots quants teatros s' han executat, natural es que sian esperadas ab impaciencia per nostre públich.

La companyia que porta, es la mateixa de la última temporada ab la sola substitució del Sr. Pinedo per lo Sr. Riquelme; las demás variants no tenen la mes petita importancia.

Pera alternar ab *La espada de honor* y *Los voluntarios*, (altre obra *guerrera*), anuncia algunas obretas que á jutjar per sos tituls, demostran que entran de ple al género verdós.

Apa fulleros y vells verds, que ja sabreu ahont passar las vetllas d' aquest hivern.

CIRCO BARCELONÉS

Lo Sr. Granés en lo género de la parodia s' ha reputat en un sens fi d' obras de ingenió y expert, pero en cap haviam trobat son ingeni á tanta altura com en *Una ópera en Azuqueca*, ahont hi están magistralment ridiculizadas totas quantas escenas se presentan en las óperas, bassadas sempre en arguments cursis é inverosímils.

La escullida concurrencia que acudí en lo día del estreno, celebrá ab continuas y francas riallas tots quants *aconteixements* s' anavan presentant en la famosa *ópera*, tributantse una verdadera ovació al final á sos autors, Sr. Granés de la lletra y Sr. Garcia Vilamala de la música.

Aquest distingit mestre, ha sapigut també ab acert intercalari coneguts trossos de música que al recordarlos, fan encara mes gracia las extravagancias y acudits dels autors.

En lo desempenyo s' hi distingiren lo Sr. Mesejo, senyora Alba (Leocadia) y coro d' homes; ab l' ordre indicat.

Vejent la Empresa lo descrédit que ha alcansat aquest teatro ab aquell célebre *honor militar* (vaja quin *honor*) no logrant ni ab l' aixerida *ópera en Azuqueca* reanimario, després de *años mil* de tenirho en lo maji, desde dimars se han rebaixat los preus, fixanse lo de entrada á un ral; pero á causa, sens dupte de no haverse contat ab la Providencia, en la primera nit li propiná un xubasco de *padre y muy señor... suyo*, havent resultat per lo tant, la entrada á *cero*.

Don Pedro, com diuhen al empresari, podrá exclamar lo conegut estribillo:

*Ni contigo, ni sin ti
mis males tienen remedio.*

NOVETATS

Ab los reputats dramas *Don Juan Tenorio* y *El nuevo Tenorio* s' ha lograt veure, en totas quantas representacions s' ha donat d' ells, lo teatro completament atestat de gent obteninthi 'ls artistas calurosos aplausos per son acert, distingintse en gran manera lo reputat primer actor senyor Borrás, qui, ab la continuació de tantas representacions, ha demostrat possehir un pulmó á l' altura del célebre raptor de D.ª Inés, que en lo nombre de sas *conquistas* may deya *amén*.

La Empresa, ab molt bon acert está preparant la refundició del drama *La plegaria de los naufragos*, que anys enrera en lo derruhit teatro Espanyol proporcioná tan continuas y colossals entradas.

Celebrarém que al ressucitarlo, tornin també en idéntica compensació las entradas á que se fa mereixedora aquesta activa Empresa.

CATALUNYA

Ab sentiment hem vist que resultarem profetas al vaticinar que serán desastrosos ó sols regulars los éxits en totas quantas obras se representin en la present temporada, mentres estigui en *auge* lo célebre *Duo de la Africana*.

Dos estrenos s' han verificat *La obra*, que ja está retirada del cartells, y *La triple alianza*, que ab tot y ser música del mestre Caballero, s' aplaudi solsament la barcarola y 'l vals, logrant al final la mes completa desaprobació y un general *sisseig*.

Are hi ha en ensaig *El cornetilla*, veyám com sonará y si arribará á tenir la sort de tornar per l' honor de sas dos germanas predecesoras *La obra* y *Triple alianza*.

GRANVIA (abans CALVO-VICO)

També ab lo clássich *D. Juan Tenorio* y lo terrorífich *El nuevo Tenorio* s' ha vist asediat de numerosa concurrencia la qui no ha escassejat sos aplausos als intérpretes de tals obras.

Pera disapte s' anuncia *El Bisabuelo* preparantse una parodia de *Mariana*, batejada ab lo titul de *La Nana* que ha sigut escrita expresament pera la Sra. Mena.

¡Expresament! Ja es vritat? Aquets autors totas se las pensan.

CIRCO ESPANYOL

Continuan casi á diari las funcions mónstruos y en ellas se consegueix aburrir al públich per la llarga duració de tanta *escudella* y que la companyia no sapiga la llisó per falta d' ensajos, ab tanta varietat y pochs moments de repós.

Creyém que val mes *poco y bueno* que *mucho* y... *tan desastroso*. No 'ls hi sembla?

UN CÒMICH RETIRAT.

LA CATÁSTROFE DEL LICEO

No hem de relatar lo fet, pus tothom lo coneix de sobras; la noticia del atentat va correr ab la mateixa celeritat ab que l' explossiu va portar la mort y la desolació á ignocentas familias que ab tot podian pensar menos en ser blancó d'aquestas furias, que, perseguint un fi, no s' paran en derramar la sanch de qui menos culpa te dels errors socials que pujan haverhi.

A n' aquest pas, ningú está segur, ni 'l rich, ni 'l pobre, ni 'l dolent, ni 'l bondadós; dant per resultat que si los dinamiters s' han cregut regenerar ab la dinamita, l' erran de mitx á mitx, puig rés s' ha regenerat may, destruhint... Si los deixeples de Jesús haguessin seguit aquest sistema, la obra del Nasareno no hauria triunfat ni menys s' hauria mogut de las catacumbas de Roma d' hont va sortir per la bondat y mansuetut de la seva doctrina.

No entrarém en detalls en lo crim comés; sols si afirmarén que lo condemném del fons de la nostra ánima y que odiém á qui ab lo ferro, y no ab la convicció de la paraula, vol encausar la nostra societat perturbada.

LA TOMASA
EFEMERIDES

1793

LO MON AL REVÈS

Ea poch temps, deya un diari que 'l gremi de las famellas dels Estats-Units, va fer una proclama que deya: Senyors: En aquet país tothom fa lo que li sembla mentres 'l que ho fa es un mascle, porque si vòl moure guerra una dóna, tots 'ls homes, tots 's tiran sobre d' ella. Aquí 'ls homes son ministres, tenen tituls de noblesa, son militars, periodistas, apóstols de la ciencia, banquers, ministres de Deu y vaja etc., etc. Además de tot aixó, 'l dret que mes 'ns carrega es 'l de que 'ls joves pujan fins escullir á las nenas qu' ells vulgan per enrahonar, per ballarhi, per fer gresca, ¡fins per casarshi si volen! aixó 'ls nostres cors subleva perxó al govern demaném que desde ara, las famellas tinguin iguals drets que 'ls mascles; ja s' ha acabat la paciència y si 'l govern no 'ns 'ls dona bé prou que 'ns 'ls sabrém pendre. Quan vaig llegi aquet programa vaig quedá ab la boca oberta y hasta 'm va deixar mitj tonto lo colossal de la idea.

¿La dona se 'l que fá l' home? ja es possible, pro á mi 'm sembla que segóns per quinas cosas no serveix: vinga un exemple La escena; una societat ahont sé fa un ball ab orquesta ó ab piano. aixó es igual: las senyoretas passeijan amunt y avall del saló fent l' amor y dant conversa als joves qu' están sentats aprop de las sevas guetas. Jo soch un d' ells; al costat tinch un amich que festeja y sento qu' ella li diu: —qu' estás trist? que tens rateta? que 't fa mal alguna cosa?— y ell somicant li contesta: —y no t' en donas vergonya de preguntarm' ho, malévola? ¡tu 'm vols matar á disgustos avants de casarnos!—¿Prendá, quin disgust t' he donat jo? | Falsa! ¿ahont vas anar diumenge? —A cassar perdius al Clot. —¡Ay grandissima embustera! si ho se tot, vas aná al ball del carrer de Ramalleras! —Bueno; no hi tornaré més! —M' ho juras?—T' ho juro, Pere! —Vaja, donchs, així 't perdono pró mira, per penitencia, quan siguém á la mitj hora 'm pagarás la cervesa,

un cigarret de deu céntims y una copa de Ginebra. Ja no vaig sentir res mes; al cap d' un rato la orquesta romp 'l vals y ve á buscarme una noya xata y guenya. —Vol fe 'l favor?—Ay no, filla! tinch compromís! Al darrera hi ha una rossa molt salau, li faig la mitja rialleta, m' allarga 'l bras y... ja hi som alsa, vóltala, Manela! Al ser á mitj ball reparo qu' es torna tota vermella, y se m' acosta—ay caratusus! ¡fassi 'l favor, senyoretal! jo soch molt honrat ho sent? y ara, voste que 's creya? —Dispensi, es que tot ballant —Miri si no re prudencia la planto— Es que ja fa temps que l' estimo—Ay! ay! de veras? —Li asseguro y si vosté... —Jo soch molt curt y 'm fan pena aquestas cosas; la mare li tornaré la contesta y si vosté vá ab bon fi... jo no 'm quedaré endarrera. —Y á n' aqui faig punt final porque com aquesta escena 'n trobariam cent mil si 'l mascle tingués la pega de que li usurpés 'ls drets algún día, la famella.

OCLIME OILL.

'N Sagasta 's queixava aquest día de que la estrella se li eclipsa y hasta hi ha qui assegura que va dir un renech.

Si 'ns volia creure, li aconsellariam que 's retirés á la vida privada y que hi fes seguir al cantor d'

Elisa que s' estalviarian molts disgustos tant l' un com l' altre.

Oh! y ara ab lo peroné malalt, si convingués, no podria correr.

L' Ajuntament s' ha compromés á entregar 10,000 duros mensuals, pera gastos de la guerra.

Mes valdria que 'n dediqués alguns d' ells á socorrer los voluntaris de l' altra gerra qu' algún llimpia botas y altres demanan Caritat, y 'l resto lo guardés pera auxiliar directament als ferits fills de la provincia de Barcelona.

Ja n' hi dem prou al govern ab las contribucions. ¡Quins patricis!

Han complert ara 26 anys que l' héroe d' Africa don Leopoldo O'donell mori en Biarritz olvidat y pobre.

Be, los qu' are manan podran no morir pobres, que lo qu' es olvidats no compón rés aquell brau soldat espanyol. Ja n' están segurs ells.

Lo Sr. Moret que ja va arrencarnos la mitad de la pell ab lo tractat ab Alemania, 's prepara á acabar d' arrencarnosla del tot ab lo de Fransa.

Y aném fentli regalos al govern...

Fa bé, senyor Moret, foch ab ells, y tiri dret.

'S tem que á causa dels morts insepults que hi ha sobre lo camp de Melilla, 's desarrolli alguna epidemia qu' acabarà de deixarnos com nous.

Be, podran fer feyna los metjes que sobran dels que socorren als nostres ferits.

Diu que 'n Canovas 's mira lo de Melilla molt de regull. Deu ser un vici, perque, quan en temps de la Exposició, va assistir á la funció teatral de Romea, tota la nit va mirarhi.

Y com qu' es guapo, encare vaig trobar que li feya gracia.

Lo concert que varen donar los germans Fontova lo divendres passat en lo Teatre Principal va deixar satisfeta del tot á la distingida concurrència que va estar unánime en afirmar que 'l jove violinista era una verdadera notabilitat. Rebi la nostra enhorabona.

Ja veuran si lo sultán no respón satisfactoriament á las nostras reclamacions, si en farém de cosas...

'N Llopis dels Diumenges no espera res mes qu' aixó. Segons noticias, ja comensa á estar cremat.

L' Associació dels Coros de Clavé celebrarà 'l próxim diumenge, á las tres de la tarde, un gran festival en lo Palau de Bellas Arts, á benefici dels ferits de la guerra d' Africa, en lo qual, además d' una massa coral que no baixará de 700 coristas, dirigits pel distingit mestre D. Joan Goula (fill), pendrá part la banda municipal, baix la direcció del senyor Rodoreda, com també lo senyor Goberna que executarà algunas pessas en los órgans eléctrichs, entre las quals figura una marxa fúnebre titulada: *¡A los héroes de Melilla!*, composta per ell mateix.

NOSTRE RETRATO

Publiquém avuy lo del valent capdill lo general D. MANEL MACIAS, qui al front de nostre exercit en los camps de Melilla, ha obtingut en lo poch temps de sas operacions tal continuada série de triunfos que 'ls salvatjes riffenyos lo miran com á son esterminador.

Telegramas

«Del nostre cable particular»

Gurugú, 8.—7 matí.—Lo sultan s' está menjant figas de moro prop de la linea divisoria, amagat sota unas etzavaras esperant los aconteixements.

BOU-HADA.

Fez, 8.—8 id.—Lo ministre Mamel Torres está pintant una cigonya que diu que la regalará á n' en Llopis dels Diumenges aixis que siga acabada.

TAR-HU-GO.

Beniscar, 8.—10 id.—S' ha sentit algun moro parlá inglés.

AM-AGA-LOU.

Sidi-Guariach, 8.—10.—Los moros buscan los ossos del Santón entre las ruinas de la Mesquita.

ALÍ-OLI.

Sidi-Guariach, 3.—11.—La nit passada se sentia cantar en las trinxeras enemigas, aquella cansó;

Poma, Midora, que saltas la torre,
los moros vindrán que t' agafarán
á tú y á tú,
Margarideta vesten tú.

Ab lo silenci de la nit, la cansó feya molta feredat.

MOR-HO-TE.

TRE-TE-TRII...

ANUNCI

Senyoras y senyorelas
que tenen forsas pessetas
escollin ab pietat
á un jove desesperat.

JOVE encare, ¡tinch vint anys!
y cansat de seguir aixís
estánt ple de desenganys,
xifro tots los meus afanys
en poguerne ser felís.

Com no trobo la manera
de doná fi 'l meu ideal,
he pensat que lo milló, era:
dedicarme á la cassera
de las noyas d' algún ral.

Y que ho faig, puig me veuran
molts dias 'l demati,
passejarme tot galán
per los carrers, y buscant,
lo que tant me fá patir.

No se si ho conseguire
puig ja se que passen altas;
pró la vritat 'ls diré,
que una dona sens diné
la prefereixo pe 'ls altres.

No 's pensin que la ambició
tingui molt grossa, d' apuros,
cert que 'n passo, y per aixó,
es que 'm fan torná liró
las noyas de forsas duros.

Per tant, si algu de vostés
lectoras ab lo esmentat
s' ave, no ha de fer res mes;
qu' anar si no ho te cansat
al carrer dels Caballés.

Y al número trenta dos
un jove alt, guapet y ros;
per mes que la seva cara,
no pugui anar per lo rara,
ab mol gust lí será espós.

ESCAMILLO.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

...~*~*~*...

◆ PREUS DE SUSCRIPCIÓ: ◆

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »
» atrassat.	0'20 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, número 5.—LITOGRAFÍA BARCELONESA DE RAMÓN ESTANY.

SANTON DEL RIFF

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA DOBLE

—Hu-dos Tersa-quatre-quinta!—
 —hu dos!—hu-dos! tothom diu
 lo mateix á Barcelona,
 que á Sevilla y Sant Felíu.
 Hu-dos! crida lo ricatxo,
 pensa igual l' obrer actiu;
 hu-dos! se sent als teatros,
 als cafés, al mar, al riu...
 Desde la fresca donzella,
 la que sols del amor viu,
 fins la mare que plorosa
 abraça al fill, qui, somriu,
 totas tenen molta feyna;
 en los seus cors hi ha argentvíu.
 Quatre unas donas, hu altres,

per dar tothom se desvíu.
 Tot' Tres-quart-cinch fá 'l que pot,
 tothom fá 'l caritatiu;
 fins una hu-cinch ha donat
 un pagés de Montolíu.
 Ara bè: ¿qué vol dí aixó?
 ¿Per qué tant preparatiu?
 ¿Per qué la gent d' abdós sexes
 mira lo que 'l diari diu?
 Es que Tres-quart-cinch ferida
 pels marrochs, en lo mes víu,
 envía canóns, soldats
 y 'l cos administratiu,
 á matar als que atacaren,
 á Tres-quar cinch, dins son níu.

RAMIRO BALCELLS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8—Carrer de Barcelona
 4 8 7 7 8 2 3—Nom d' home.
 7 8 2 2 3 8—Població catalana.
 5 3 2 6 7—Carrer de Barcelona
 7 8 4 7—Població catalana.
 4 8 7—Part del cos humá.
 2 6—Nota musical.
 8—Vocal.

JOSEPH PUJADAS.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 270

Xarada.—Per-to-ca.
 Anagrama.—Bárbara.—Barbará.
 Trenca-caps.—Un barret de riallas.
 Geroglífich.—Com mes duros mes pes-setas.

EN LA LITOGRAFIA BARCELONESA

DE

RAMÓN ESTANY

—5, SANT RAMÓN, 5.—Barcelona—

Acaban de confeccionarse un sens fi de dibuixos propis pera FELICITACIONS DE NADAL pera las corporacions de SERENOS y dependents de CAFÉS, FONDAS, PERRUQUERIAS, FORNERS, LAMPISTAS, CARBONERS, ESCOMBRIAYRES, etc., etc., tot á preus sens-competencia.
 També en dit establiment hi ha un numerós assortit de cromos procedents de las principals fábricas de Fransa y Alemania, rebuts directament.

Ventas al por major y menor

NO EQUIVOCARSE: 5, SANT RAMÓN, 5.—BARCELONA